

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **I. P.**, zast. Mgr. Monikou Hoffmannovou, advokátkou, se sídlem Jeseniova 51, Praha 3, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2013, č. j. 45 A 8/2013 – 17,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2013, č. j. 45 A 8/2013 – 17, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozhodnutím ze dne 6. 11. 2012, sp. zn. 100957/2012/KUSK-2 (dále též „napadené rozhodnutí žalovaného“), žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Neratovice ze dne 22. 1. 2009, čj. NEPR/08/2032, jímž byla zamítnuta žalobcova žádost o udělení řidičského oprávnění pro skupinu B ze dne 17. 12. 2008, protože ke dni 2. 7. 2008 dosáhl celkového počtu 12 bodů v bodovém hodnocení a v souladu s § 123c odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu) pozbyl ke dni 22. 7. 2008 řidičské oprávnění a byl podle § 123d odst. 1 zákona o silničním provozu oprávněn požádat o jeho navrácení nejdříve po uplynutí jednoho roku ode dne jeho pozbytí.

[2] Proti napadenému rozhodnutí žalovaného podal žalobce dne 10. 1. 2013 žalobu u Městského soudu v Praze. Městský soud však dospěl k závěru, že není místně příslušným věc projednat a usnesením ze dne 16. 1. 2013, č. j. 5 A 8/2013 – 10, ji postoupil Krajskému soudu v Praze. Krajský soud v Praze vedl nadále řízení o žalobě ze dne 10. 1. 2013 pod sp. zn. 45 A 13/2013.

[3] Dne 21. 1. 2013, podal žalobce prostřednictvím své právní zástupkyně obsahově zcela shodnou žalobu proti napadenému rozhodnutí žalovaného přímo u Krajského soudu v Praze, který řízení o žalobě z 21. 1. 2013 vedl pod sp. zn. 45 A 8/2013. Když krajský soud zjistil, že je u něj pod sp. zn. 45 A 13/2013 vedeno dříve zahájené řízení ve stejné věci (postoupené Městským soudem v Praze), usnesením ze dne 6. 2. 2013, č. j. 45 A 8/2013 – 17, doručeným zástupkyni žalobce 11. 2. 2013 žalobu v později zahájeném řízení odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) pro překážku litispendence.

[4] Proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2013, č. j. 45 A 8/2013 – 17 (dále též „napadené usnesení“) podal žalobce včasnou kasační stížnost. Svou kasační stížnost odůvodnil žalobce (dále též stěžovatel) důvodem podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonností rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. Ten spatřuje v tom, že v době, kdy Krajský soud v Praze rozhodoval o odmítnutí žaloby z 21. 1. 2013 z důvodu překážky litispendence, učinil již stěžovatel úkon směřující k zastavení tohoto prvního řízení. Zpětvzetí své první žaloby z 10. 1. 2013 podal stěžovatel k poštovní přepravě dne 5. 2. 2013, Krajskému soudu v Praze bylo podle stěžovatele doručeno dne 6. 2. 2013. Stěžovatel se domnívá, že krajský soud pochybil, když si neověřil aktuální stav řízení, které mělo představovat překážku litispendence, v den, kdy o odmítnutí žaloby rozhodoval. Tím stěžovateli údajně odňal možnost uplatnit jeho práva před správním soudem.

[5] V doplnění kasační stížnosti z 15. 3. 2013 pak stěžovatel uvedl, že dalším důvodem nezákonnosti napadeného usnesení krajského soudu je to, že řízení v předmětné věci sp. zn. 45 A 8/2013 (o žalobě z 21. 1. 2013) bylo u krajského soudu zahájeno dne 21. 1. 2013, ale řízení ve věci sp. zn. 45 A 13/2013 (o žalobě z 10. 1. 2013) bylo u Krajského soudu v Praze zahájeno až dne 25. 1. 2013, z čehož podle stěžovatele plyne, že překážka litispendence byla dána v řízení vedeném pod sp. zn. 45 A 13/2013, a nikoli v předmětném řízení sp. zn. 45 A 8/2013, v němž došlo k odmítnutí žaloby.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel sám svým postupem zavinil nepřehlednou procesní situaci, kterou dále znepréhlednil podáním obsahujícím zpětvzetí prvně podané žaloby. Následky toho musí stěžovatel nést. V řízení byl navíc zastoupen advokátem, tedy osobou odborně zdatnou. V den vydání napadeného usnesení objektivně byla vedena dvě řízení, proto krajský soud postupoval správně, pokud později podanou žalobu odmítl. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[7] Nejvyšší správní soud si vyžádal spisy Krajského soudu v Praze v obou věcech, tj. sp. zn. 45 A 8/2013 i sp. zn. 45 A 13/2013 a z nich ověřil následující rozhodné skutečnosti. Dne 10. 1. 2013 podal stěžovatel žalobu proti napadenému usnesení žalovaného u Městského soudu v Praze, který usnesením ze dne 16. 1. 2013, č. j. 5 A 8/2013 – 10, doručeným stěžovateli dne 18. 1. 2013 věc postoupil Krajskému soudu v Praze. Krajský soud v Praze vedl nadále řízení o žalobě ze dne 10. 1. 2013 pod sp. zn. 45 A 13/2013.

pokračování

[8] Dne 21. 1. 2013, podal stěžovatel prostřednictvím své právní zástupkyně obsahově zcela shodnou žalobu (odlišný byl pouze údaj o právním zastoupení stěžovatele, připojená plná moc a podpis právní zástupkyně) proti napadenému rozhodnutí žalovaného u Krajského soudu v Praze, který řízení o žalobě z 21. 1. 2013 vedl pod sp. zn. 45 A 8/2013. Napadeným usnesením ze dne 6. 2. 2013, č. 45 A 8/2013 – 17, doručeným zástupkyni stěžovatele 11. 2. 2013 žalobu ze dne 21. 1. 2013 odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[9] Ve spise je dále založen přípis stěžovatele datovaný 1. 2. 2013 označený jako „zpětvzetí žaloby č. j. 5 A 8/2013-10“, kde stěžovatel uvádí, že bere zpět jím podanou žalobu proti napadenému rozhodnutí žalovaného a že „žaloba podaná právním zástupcem platí a byl u ní zaplacen soudní poplatek“. Tento přípis byl dle připojené obálky odeslán poštou dne 5. 2. 2013 a Krajskému soudu v Praze byl doručen dne 7. 2. 2013. Kancelář krajského soudu přitom usoudila, že stěžovatel nedopatřením označil nesprávně senát a namísto „45 A“ uvedl „5 A“ a podání zařadil do spisu sp. zn. 45 A 8/2013. Následně však soud usoudil, že zpětvzetí se ve skutečnosti týká žaloby z 10. 1. 2013 a podání přeřadil do spisu 45 A 13/2013. Dalším podáním ze dne 14. 2. 2013 pak stěžovatel výslovně uvedl, že zpětvzetí žaloby se týká věci vedené pod sp. zn. 45 A 8/2013 (tj. žaloby z 21. 1. 2013). Přesto usnesením ze dne 20. 2. 2013, č. j. 45 A 13/2013-22, které bylo zástupkyni stěžovatele doručeno dne 22. 2. 2013, Krajský soud v Praze pro zpětvzetí žaloby zastavil řízení o žalobě ze dne 10. 1. 2013. V odůvodnění soud uvedl, že podání obsahující zpětvzetí žaloby vztáhl k žalobě z 10. 1. 2013, neboť „č. j. 5 A 8/2013“ je číslo jednací, pod kterým byla tato věc postoupena Městským soudem v Praze, a pozdější úkon stěžovatele ze dne 14. 2. 2013 nemůže být vzat v úvahu. Usnesení o zastavení řízení nebylo napadeno kasační stížností.

[10] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti a jejím doplnění. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[11] Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, „[j]e-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud proto považoval za důvod kasační stížnosti důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[12] Kasační stížnost je důvodná.

[13] Podle § 46 odst. 1 písm. a) s.ř.s. *nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže a) soud o téže věci již rozhodl nebo o téže věci již řízení u soudu probíhá (...).* V dané věci je mezi účastníky nesporné, že stěžovatel podal obsahově identickou žalobu dne 10. 1. 2013 u Městského soudu v Praze a dne 21. 1. 2013 u Krajského soudu v Praze a že v obou případech šlo o řízení v téže věci ve smyslu výše citovaného ustanovení (identičtí účastníci a identický předmět řízení, kterým je soudní přezkum napadeného

rozhodnutí žalovaného). Sporné je, zda v den vydání napadeného usnesení překážka litispendence trvala, zda soud překážku litispendence vztáhl na správné řízení a zda postup krajského soudu v reakci na procesní podání stěžovatele vedoucí v důsledku k procesnímu skončení obou řízení, byl v souladu se zákonem.

[14] Soud předesílá, že okolnost, že obě žaloby (z 10. 1. 2013 a z 21. 1. 2013) byly obsahově identické, brání aplikaci dřívější judikatury Nejvyššího správního soudu, která ukládá, aby pozdější obsahově odlišné podání žalobce vykazující náležitosti žaloby nebylo posouzeno jako nová žaloba v téže věci, tj. aby nebylo zahajováno nové řízení, nýbrž aby takové podání bylo posouzeno jako doplnění dříve podané žaloby (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2007, čj. 4 As 88/2006-56). V dané věci, pokud navíc stěžovatel obsahově shodné žaloby podal u různých soudů, čímž byla zahájena dvě samostatná soudní řízení, nelze krajskému soudu v tomto ohledu nic vytknout.

[15] V první řadě Nejvyšší správní soud musel odmítnout argumentaci stěžovatele, že ke dni vydání napadeného usnesení (tj. 6. 2. 2013) již překážka litispendence odpadla v důsledku zpětvzetí žaloby z 10. 1. 2013. Jak bylo ověřeno ze spisu, zpětvzetí žaloby bylo soudu doručeno až 7. 2. 2013, tj. až po vydání napadeného usnesení. Úkony účastníků jsou vůči soudu účinné dnem jejich doručení soudu, pokud zákon nestanoví jinak. V daném případě bylo zpětvzetí žaloby doručeno Krajskému soudu v Praze až poté, co bylo napadené usnesení vydáno.

[16] Nejvyšší správní soud se také neztotožnil s názorem stěžovatele, že krajský soud měl odmítnout žalobu ze dne 10. 1. 2013, neboť řízení o ní mělo dle stěžovatele být zahájeno až 25. 1. 2013, tj. po postoupení věci místně nepřislušným Městským soudem v Praze. Podle § 32 s. ř. s. je řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu. Řízení o žalobě ze dne 10. 1. 2013 bylo tedy zahájeno již ke dni 10. 1. 2013, kdy byla tato žaloba podána u Městského soudu v Praze. Krajský soud tedy správně považoval za dříve zahájené řízení řízení o žalobě z 10. 1. 2013, vedené nejprve u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 A 8/2013 a následně u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 45 A 13/2013.

[17] Nejvyšší správní soud však shledal důvodnou námitku stěžovatele, že postup krajského soudu za daných okolností znamenal ve svém důsledku porušení práva stěžovatele na přístup k soudu.

[18] Podle judikatury pro posouzení toho, zda je dána překážka jiného řízení zahájeného v téže věci je rozhodný nikoli stav v době zahájení (pozdějšího) řízení, nýbrž stav v době vyhlášení usnesení soudu o odmítnutí (pozdější žaloby). Je tomu tak proto, že žalobce má možnost v mezidobí překážku litispendence odstranit, zpravidla prostřednictvím zpětvzetí jedné z podaných žalob. *„Soudní řád správní na rozdíl od civilního procesu spojuje s překážkou litispendence ten následek, že soud žalobu odmítne [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], jestliže v téže věci již řízení u soudu probíhá. Společnou s civilní úpravou je obecná podstata této překážky v postupu řízení, která spočívá v tom, že není možné, aby v téže věci probíhalo zároveň více řízení. Pro posouzení překážky litispendence je tak rozhodný stav řízení později zahájeného v době vyhlášení usnesení, jímž se žaloba odmítá (s. ř. s.) či řízení zastavuje (o.s.ř.), nikoliv stav v době zahájení řízení (k tomu blíže Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 374 – 375,*

pokračování

dále také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2004, č. j. 4 Azs 189/2004 - 49, přístupný na www.nssoud.cz).“ (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2008, č. j. 4 Ans 4/2008-51). Soud je přitom povinen vzít v úvahu, zda je z okolností zřejmé, že překážka litispendence s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu v nejbližší době neodpadne. „Smyslem a účelem překážky litispendence je zabránit situaci, kdy je o jedné a téže věci jednáno a rozhodováno soudem dvakrát. Připuštění možnosti projednávání téže věci ve vícero řízeních zároveň by totiž bylo v příkrém rozporu s principem právní jistoty a s ideou předvídatelnosti soudního rozhodování. Překážka litispendence naopak neslouží k odepření přístupu k soudu tam, kde dvojí projednání téže věci nehrozí. Není proto na místě odmítnout žalobu pro překážku litispendence tam, kde je zjevné, že tato překážka bude nebo může být v dohledné době odstraněna. In concreto: jestliže je před správním soudem vedeno řízení o žalobě a žalobce soudu zašle zpětvzetí této žaloby a následně novou žalobu ve stejné věci, není soud bez dalšího oprávněn novou žalobu odmítnout pro překážku věci zahájené – litispendence.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 1 As 47/2011-81).

[19] Z výše citované judikatury jednoznačně vyplývá, že postup soudu při posuzování překážky litispendence nemůže být formalistický, nýbrž že především musí při zohlednění okolností konkrétního případu směřovat k tomu, aby účastníkovi nebylo odepřeno právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 Listiny základních práv a svobod, jehož nedílnou součástí je i právo na přístup k soudu. K tomu lze citovat četnou judikaturu Ústavního soudu, z poslední doby např. nález z 29. května 2012, sp. zn. I. ÚS 919/09 [„(...) právo na přístup k soudu, chráněné článkem 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, zaujímá v každé demokratické společnosti natolik významné místo, že nepřichází v úvahu ani jeho zužující výklad, ani formální interpretační přístupy. (...) Soud by mohl mít ve svém výše uvedeném výkladu z úzce formálního procesního hlediska v zásadě pravdu; to však jen v případě, pokud by (jak k tomu v podstatě i došlo) zcela abstrahoval od výše podrobně popsanych specifických okolností dané věci.“], nález sp. zn. I. ÚS 2522/10 ze dne 19. 4. 2012 [„postupem soudů došlo k porušení práva na přístup k soudu, které je imanentní součástí práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny a násl. Toto právo může být omezeno jen v nezbytné míře a takovým způsobem, aby nebyla zasažena jeho samotná podstata, každé takové omezení musí sledovat legitimní cíl a konečně mezi použitými prostředky a sledovaným cílem musí být rozumný poměr (srov. nález ze dne 5. 8. 2009, sp. zn. I. ÚS 566/07). Samotné právo na spravedlivý proces garantuje myšlenku právního státu, na němž je vystavěn celý právní systém“] nebo nález sp. zn. IV. ÚS 2117/09 ze dne 15. 3. 2010 [„Existují-li v zákoně omezení práva na přístup k soudu v rámci řízení o mimořádném opravném prostředku, je třeba sledovat, zda tato omezení jsou proporcionální ochraně základního práva, a to nikoliv pouze v rovině normativní, ale též při posuzování konkrétního případu v rovině výkladu a aplikace takových omezení. Jak Ústavní soud také ustáleně judikuje, základní práva nevytvářejí pouze rámec normativního obsahu jednoduchého práva, nýbrž i rámec jeho interpretace a aplikace.“].

[20] S přihlédnutím k výše citované judikatuře se Nejvyšší správní soud zabýval tím, zda krajský soud svým postupem stěžovateli neodepřel přístup k soudu a neporušil tak čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Podle názoru Nejvyššího správního soudu k tomuto porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces v důsledku celého postupu krajského soudu v obou souvisejících řízeních došlo. Bylo zjevné, že stěžovatel postupoval v dobré víře v úmyslu odstranit překážku litispendence, aby mohla být meritorně projednána jedna z jeho žalob. Nelze shledat, že by stěžovatel porušil svoje procesní povinnosti a v den

odeslání zpětvzetí žaloby byl tento jeho postup logický a oprávněný, neboť obě řízení dosud běžela. Za takovýchto okolností nelze (formalisticky nahlíženo sice procesně správně) procesní ukončení obou předmětných řízení krajským soudem hodnotit jinak než jako porušení čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Nejvyšší správní soud pokládá zejména za nekorektní postup krajského soudu po doručení podání stěžovatele odeslaného 5. 2. 2013, které obsahovalo zpětvzetí žaloby. Místo toho, aby krajský soud reflektoval situaci vzniklou bez zavinění stěžovatele a zpětvzetí žaloby při jeho obsahové nejednoznačnosti, která vyplývá i z původního zařazení úkonu do spisu sp. zn. 45 A 8/2013, vztáhl v souladu s výslovným pozdějším prohlášením stěžovatele k (mezitím odmítnuté) žalobě z 21. 1. 2013, vyložil toto podání k tíži stěžovatele jako zpětvzetí žaloby z 10. 1. 2013 a zastavil i toto zbývajícím řízení. Aby Nejvyšší správní soud eliminoval vzniklý protiprávní stav a zachoval stěžovateli ústavním pořádkem garantované právo na přístup k soudu, dospěl k závěru, že v dané situaci, kterou není možné uspokojivě vyřešit standardně za použití jednotlivých ustanovení soudního řádu správního, je nutné postupovat za přímé aplikace citovaného ustanovení Listiny základních práv a svobod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2003, čj. 2 Ads 40/2003 – 41, publikovaný pod č. 122/2004 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto s přihlédnutím k výše uvedenému napadené usnesení pro nezákonnost zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[21] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu